

รายงานการประชุมคณะกรรมการด้านมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (SPS Committee)

สมัยสามัญ ครั้งที่ ๙๐ และการประชุมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ระหว่างวันที่ ๑๑ - ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

ณ องค์การการค้าโลก (WTO) นครเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส

* * * * *

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ขอสรุปสาระสำคัญของการประชุม ดังนี้

๑. การหารือทวิภาคีไทย - ประเทศคู่ค้า ในระหว่างการประชุม SPS Committee

มกอช. ได้หารือทวิภาคีกับประเทศคู่ค้าในห้วงการประชุม SPS committee จำนวน ๓ ประเทศ ได้แก่ บราซิล ซาอุดีอาระเบีย และแคนาดา สรุปผลการประชุม ดังนี้

บราซิล โดย กระทรวงเกษตรและการผลิตอาหารแห่งประเทศบราซิล (MAPA) ขอหารือกับไทยเพื่อติดตามความคืบหน้า ๒ ประเด็น ได้แก่ (๑) การขอยกเลิกการแนบใบรับรองสุขภาพสัตว์ (HC) ประกอบการนำเข้าสินค้าหนังฟอกสำเร็จรูปจากบราซิล โดยสอบถามผลการพิจารณาของไทยในการยกเลิกข้อกำหนดการแนบใบ HC สำหรับการนำเข้าสินค้าหนังฟอกฯ จากบราซิล และแนวทางการดำเนินการต่อไป หลังจากที่ไทยยอมรับว่าองค์การสุขภาพสัตว์โลก (WOAH) ได้ประกาศรับรองให้สินค้าหนังฟอกฯ เป็นสินค้าปลอดภัย (safe commodities) สำหรับโรคปากและเท้าเปื่อย (FMD) เรียบร้อยแล้ว อีกทั้งบราซิลเห็นว่า สินค้าหนังฟอกฯ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผ่านกระบวนการผลิตด้วยสารเคมีที่สามารถกำจัดเชื้อก่อโรคได้ จึงเป็นสินค้าที่ปลอดภัยจากโรคระบาดสัตว์ ปัจจุบันมีเพียงไทยและนามิเบียที่กำหนดให้มีใบ HC ประกอบการนำเข้าสินค้าหนังฟอกฯ จากบราซิล ซึ่งฝ่ายไทยชี้แจงว่า ไทยจะปรับปรุงข้อกำหนดสำหรับโรค FMD ในสินค้าหนังฟอกฯ ให้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ WOAH อย่างไรก็ดี การปรับปรุงเงื่อนไขการนำเข้าดังกล่าวยังไม่สามารถดำเนินการได้ทันที เนื่องจากสินค้าหนังฟอกฯ ไม่สามารถดำเนินการได้ทันที เนื่องจากหนังฟอกฯ ถือเป็น “ซากสัตว์” ที่กรมปศุสัตว์ต้องควบคุมและกำกับดูแลภายใต้ พรบ. โรคระบาดสัตว์ ที่กำหนดให้มีใบ HC ประกอบการนำเข้า เพื่อยืนยันว่าสินค้าปลอดภัยจากโรคระบาดสัตว์อื่นตามที่ระบุใน พรบ. ประกอบกับที่ผ่านมา บราซิลยังไม่เคยร้องขอให้มีการหารือในระดับเจ้าหน้าที่เพื่อขอปรับปรุงเงื่อนไขการนำเข้าจากไทย ดังนั้น ขอให้บราซิลเร่งประสานไปยังกรมปศุสัตว์เพื่อขออนุญาตหารือการปรับปรุงเงื่อนไขการนำเข้าสินค้าหนังฟอกฯ ระหว่างนายสัตวแพทย์จากทั้งสองฝ่ายให้มีความคืบหน้าโดยเร็ว ซึ่งบราซิล รับทราบและจะเร่งหารือด้านเทคนิคกับไทยต่อไป

(๒) การขอยกเลิกการระงับนำเข้าชั่วคราวของเนื้อโคและเครื่องในโคจากบราซิล โดยบราซิลกล่าวว่า ตั้งแต่ปี ๒๕๖๔ การส่งออกเนื้อโคและเครื่องในโคจากบราซิลไปยังไทยราบรื่นมาตลอด และเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๖๗ ถึงกำหนดที่ไทยต้องเดินทางไปตรวจประเมินเพื่อต่ออายุใบรับรองสถานประกอบการผลิตเนื้อโคที่บราซิล ซึ่งในระหว่างการตรวจประเมินและการประชุมปิด ไทยไม่มีการกล่าวถึงการพบข้อบกพร่องที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไข จนกระทั่งเดือนกันยายน ๒๕๖๗ บราซิลได้รับหนังสือจากไทยเพื่อแจ้งผลการตรวจประเมินเบื้องต้นว่า พบข้อบกพร่องหลักที่ระบบการตรวจสอบย้อนกลับ (traceability system) ที่ไม่สามารถระบุไปถึงโครายตัว ซึ่งไม่เป็นไปตามเงื่อนไขการนำเข้า ทำให้ไทยต้องระงับการนำเข้าชั่วคราวของเนื้อโคและเครื่องในโคจากบราซิล จนกว่าบราซิลจะมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับเงื่อนไขการนำเข้า ซึ่งบราซิลอ้างว่าไม่เคยรับทราบถึงข้อกำหนดด้าน traceability system ภายใต้อาณัติการนำเข้าเดิมมาก่อน เพราะไทยไม่เคยแจ้งให้ทราบ ดังนั้น บราซิลเห็นว่า การที่ไทยไม่ส่งรายงานผลการตรวจ

ประเมินฉบับเต็มให้พิจารณา ก่อน รวมถึงไม่เปิดโอกาสให้บราซิลชี้แจงหรืออธิบายต่อข้อบกพร่องดังกล่าวก่อนการแจ้ง ระเบียบ ถือเป็นการดำเนินการที่ไม่สมเหตุสมผล ขาดความโปร่งใส และขัดแย้งกับความจำเป็น ซึ่งขัดต่อความตกลง SPS ในมาตรา ๒, ๕ และ ๗ จึงร้องขอให้ไทยพิจารณาทบทวนมาตรการระงับการนำเข้านี้ พร้อมขอให้ส่งข้อกำหนดด้าน traceability ให้บราซิลทราบ โดยหวังว่าไทยจะเร่งพิจารณาข้อมูลแก้ไขข้อบกพร่องที่บราซิลส่งให้พิจารณาแล้วเสร็จ โดยเร็ว เพื่อให้การดำเนินการต่อไปได้ ซึ่งฝ่ายไทยชี้แจงว่า ไทยรับทราบข้อกังวลของบราซิลและได้ประสาน ให้กรมปศุสัตว์ทราบเบื้องต้นแล้ว โดยไทยได้รับข้อมูลการแก้ไขข้อบกพร่องจากบราซิลเรียบร้อยแล้วและอยู่ระหว่างการ พิจารณา หากแล้วเสร็จ กรมปศุสัตว์จะแจ้งผลการพิจารณาไปยังบราซิล ซึ่งในระหว่างนี้ ไทยได้อำนวยความสะดวกทาง การค้าให้แก่บราซิล โดยกำหนดระยะเวลาเปลี่ยนผ่านให้สินค้าที่อยู่ระหว่างการขนส่งหรือสินค้าที่ส่ง import notification มาก่อนวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๗ ยังสามารถนำเข้ามามายังไทยได้จนถึงสิ้นเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๗ นอกจากนี้ กรมปศุสัตว์ได้รับทราบการร้องขอข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องจากบราซิลแล้ว ซึ่งจะประสานแจ้งตอบบราซิล ในภายหลัง อย่างไรก็ตาม ไทยเน้นย้ำว่า ขอให้บราซิลให้ความสำคัญต่อกลไกการหารือด้านเทคนิคในระดับเจ้าหน้าที่ ควบคู่กับการติดตามความคืบหน้าของประเด็นด้านเทคนิคผ่านระดับนโยบายหรือผู้บริหารระดับสูงต่อไป

ซาอุดีอาระเบีย ฝ่ายไทยขอหารือกับหน่วยงานสำนักงานอาหารและยา (SFDA) และกระทรวง สิ่งแวดล้อม น้ำ และเกษตรกรรม (MEWA) แห่งซาอุดีอาระเบีย ในประเด็น ข้อกำหนดแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตร ที่ดีของซาอุดีอาระเบีย (Saudi Good Agricultural Practices; Saudi GAP) สำหรับสัตว์ปีก ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ในเดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ โดยฝ่ายไทย (๑) ขอติดตามความคืบหน้าของการพิจารณาข้อคิดเห็นที่ไทยจัดส่งให้เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๗ (๒) ขอให้ซาอุดีอาระเบีย ชะลอการบังคับใช้กฎระเบียบนี้จนกว่าจะมีรายละเอียดชัดเจนที่ผู้ส่งออกไทยสามารถ ปฏิบัติได้ และไม่เป็นภาระแก่ผู้ประกอบการเกินความจำเป็น (๓) ขอให้ซาอุดีอาระเบีย ชี้แจงขอบข่ายของผลิตภัณฑ์ที่อยู่ภายใต้ กฎระเบียบนี้ และ (๔) ชี้แจงหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการบังคับใช้กฎระเบียบ รวมถึงขั้นตอนการขึ้นทะเบียนสถาน ประกอบการหรือฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์ปีก ทั้งนี้ เนื่องจากกฎระเบียบดังกล่าวมีข้อกำหนดเชิงเทคนิค ที่ค่อนข้างมาก ไทยอาจขอหารือเชิงเทคนิคระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบของไทยกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ ของซาอุดีอาระเบีย ต่อไป ซึ่งฝ่ายซาอุดีอาระเบียชี้แจงว่า การออกมาตรการดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมความปลอดภัยอาหาร ตลอดห่วงโซ่การผลิตโดยบังคับใช้อย่างเท่าเทียมกันทั้งกับสินค้าที่ผลิตภายในประเทศและสินค้านำเข้า โดยสถาน ประกอบการผลิตหรือแปรรูปสัตว์ปีกสำหรับส่งออกไปยังซาอุดีอาระเบียที่ขึ้นทะเบียนกับหน่วยงาน SFDA จะต้องยืนยันได้ว่า วัตถุดิบที่นำมาใช้ในการผลิตและแปรรูปต้องมาจากฟาร์มที่ได้รับการรับรอง Saudi GAP จากหน่วยงาน MEWA ด้วย สำหรับขอบข่ายสินค้าที่อยู่ภายใต้กฎระเบียบนี้ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์สัตว์ปีก (ทั้งตัวและเฉพาะส่วน) และผลิตภัณฑ์แปรรูป จากสัตว์ปีก เช่น ไส้กรอก โดยไม่รวมถึงสัตว์ปีกมีชีวิต มีหน่วยงาน Deputy Ministry for Agriculture ภายใต้กระทรวง MEWA เป็นผู้รับผิดชอบหลัก อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากการแจ้งเวียนมาตรการนี้ต่อประเทศสมาชิก WTO ซาอุดีอาระเบีย ได้รับ ข้อคิดเห็นจากหลายประเทศรวมทั้งข้อคิดเห็นจากไทยด้วย ซึ่งขณะนี้ ซาอุดีอาระเบียอยู่ระหว่างการพิจารณาทบทวนมาตรการ ดังกล่าว โดยอาจจัดทำเอกสารขอชี้แจงหรืออาจปรับปรุงมาตรการ หากได้ข้อสรุปแล้วจะแจ้งให้ไทยทราบต่อไป **สำหรับการขอชะลอการบังคับใช้กฎระเบียบฉบับนี้ ซาอุดีอาระเบียขอให้ไทยทำหนังสืออย่างเป็นทางการไปยังหน่วยงาน MEWA เพื่อขอให้พิจารณาชะลอการบังคับใช้ให้แก่ไทย** ทั้งนี้ ซาอุดีอาระเบียยินดีและพร้อมให้ความร่วมมือในการหารือเชิงเทคนิคกับ ไทย โดยขอให้ทำหนังสือแจ้งไปยัง MEWA อย่างเป็นทางการต่อไป

แคนาดา ได้ติดตามความคืบหน้าการเปิดตลาดเนื้อสุกรจากฝ่ายไทย โดยขอทราบกำหนดการที่ไทยจะเดินทางมาตรวจประเมินระบบการแปรรูปเนื้อสุกร ณ แหล่งผลิต ซึ่งฝ่ายไทยแจ้งว่ากรมปศุสัตว์อยู่ระหว่างของบประมาณเพื่อเดินทางไปตรวจประเมิน ทั้งนี้ หากกรมปศุสัตว์ได้รับงบประมาณแล้วจะพิจารณากำหนดการเดินทางไปตรวจประเมินต่อไป

๒. การหยิบยกข้อกังวลทางการค้าของประเทศสมาชิก WTO

๒.๑ ภาพรวมข้อกังวลทางการค้าของประเทศสมาชิก WTO

ประเทศสมาชิก WTO ได้หยิบยกข้อกังวลทางการค้าทั้งหมด ๖๔ เรื่อง ประกอบด้วยประเด็นข้อกังวลทางการค้าใหม่ ๑๓ เรื่อง และประเด็นข้อกังวลทางการค้าที่ถูกหยิบยกอย่างต่อเนื่องอีก ๕๑ เรื่อง โดยประเทศที่ถูกหยิบยก STC มากที่สุด ๓ อันดับแรก ได้แก่ สหภาพยุโรป (๑๘ เรื่อง) จีน (๗ เรื่อง) และสหรัฐอเมริกา (๕ เรื่อง) โดยมีประเด็น STC ที่ถูกหยิบยกมากที่สุด และประเด็นที่ไทยควรติดตามอย่างใกล้ชิด สรุปสาระสำคัญดังนี้

(๑) การเพิกถอนหรือลดค่า MRLs ของสารกำจัดศัตรูพืชของสหภาพยุโรป (EU) ซึ่งถูกหยิบยกขึ้นเป็นข้อกังวลทางการค้าอย่างต่อเนื่องเป็นครั้งที่ ๑๙ โดยมีประเทศสมาชิก WTO หยิบยกและสนับสนุนหลายประเทศ อาทิ บราซิล สหรัฐอเมริกา อินเดีย โคลอมเบีย จีน แคนาดา ซึ่งเห็นว่า EU ปรับลดค่า MRLs เข้มงวดเกินความจำเป็น รวมทั้งเพิกถอนการใช้สารกำจัดศัตรูพืชบางชนิด โดยที่ไม่มีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่เพียงพอ ก่อให้เกิดอุปสรรคทางการค้าซึ่งไม่สอดคล้องกับมาตรา ๓ ว่าด้วยการทำให้ความสอดคล้องของความตกลง SPS และมาตรฐาน Codex จึงเรียกร้องให้ EU ทบทวนมาตรการปรับเพิ่มค่า MRLs ให้สอดคล้องตามมาตรฐานสากลและมีความยืดหยุ่นมากขึ้นมีแนวทางที่สมเหตุสมผลตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ โดย EU ชี้แจงว่า การปรับลดค่า MRLs หรือการเพิกถอนสารกำจัดศัตรูพืชบางชนิดของ EU เป็นมาตรการที่อยู่บนพื้นฐานการประเมินความเสี่ยงและหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ เพื่อปกป้องสุขภาพของประชากรเป็นสำคัญ ทั้งนี้ EU ยินดีหารือกับประเทศสมาชิกเพื่ออำนวยความสะดวกในการค้าสินค้าพืชที่ได้รับผลกระทบจากการกำหนดค่า MRL สำหรับสารกำจัดศัตรูพืชของ EU

(๒) มาตรการของจีน โคลอมเบีย เปรู เม็กซิโก ไทย ในการระงับการนำเข้าสินค้าปศุสัตว์จากสหภาพยุโรปเนื่องจากการระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever: ASF) ซึ่ง EU หยิบยกเป็น STC ต่อหลายประเทศรวมถึงประเทศไทยด้วย โดยมีข้อกังวลเกี่ยวกับการห้ามนำเข้าผลิตภัณฑ์สุกรจากประเทศสมาชิกของ EU แม้ว่า EU จะมีการดำเนินมาตรการควบคุมโรค Zoning/Regionalization สำหรับโรค ASF ตามคำแนะนำของ WOAHP จึงขอให้ประเทศดังกล่าวยอมรับ Regionalization สำหรับโรค ASF และยกเลิกระงับการนำเข้าสินค้าสุกรจากประเทศใน EU ซึ่งจีนชี้แจงว่า โรค ASF เป็นโรคระบาดร้ายแรงที่สามารถทำลายอุตสาหกรรมสุกรของจีน ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุดในโลก จีนจึงจำเป็นต้องระงับการนำเข้าสินค้าหมูจากหลายประเทศใน EU เพื่อป้องกันไม่ให้โรคระบาดเข้ามาในประเทศ แต่ในขณะเดียวกัน จีนก็เปิดกว้างและยอมรับหลักการของ WOAHP ในเรื่อง Regionalization สำหรับโรค ASF เช่น จีนบรรลุข้อตกลงในการยอมรับ Regionalization สำหรับโรค ASF จากฝรั่งเศสแล้ว นอกจากนี้ จีนยังยกเลิกการระงับการนำเข้าสินค้าสุกรจากเบลเยียมเรียบร้อยแล้ว ในขณะที่เม็กซิโกชี้แจงว่า การระงับการนำเข้าดังกล่าวเป็นไปตามกฎหมายภายในประเทศที่ห้ามนำเข้าสินค้าสุกรที่มาจากพื้นที่ที่มีการระบาดของโรค ASF โคลอมเบียชี้แจงว่า โคลอมเบียเป็นประเทศที่ปลอดจากโรค ASF อีกทั้งยังขาดศักยภาพในการรับมือกับโรคระบาดเนื่องจากความไม่พร้อมของทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งแม้ว่า EU เองก็ยังประสบปัญหาการควบคุมการระบาดในหลายประเทศของ EU แม้ว่าจะมี

ระบบการควบคุมที่ดีก็ตาม ดังนั้น โคลอมเบียจำเป็นต้องระงับการนำเข้าสินค้าสุกรจากประเทศใน EU จากการระบาดของโรค ASF เปรูชี้แจงว่า เปรูยอมรับหลักการของความตกลง SPS และข้อเสนอแนะของ WOAHP ในการพิจารณา ยอมรับ Regionalization ของ EU และได้ร้องขอข้อมูลเพิ่มเติมจาก EU โดยเปรูยินดีที่จะหารือกับ EU เพื่อให้ข้อสรุปที่น่าพึงพอใจร่วมกันต่อไป

๒.๒ การชี้แจงต่อข้อกังวลทางการค้าของไทย ในการประชุมครั้งนี้ ไทยถูกหยิบยกข้อกังวลทางการค้า ทั้งหมด ๔ ประเด็น ซึ่งเป็นข้อกังวลทางการค้าใหม่ ๒ เรื่อง และข้อกังวลทางการค้าที่ถูกหยิบยกอย่างต่อเนื่องอีก ๒ เรื่อง ดังนี้

๑) EU – ร้องเรียนไทยเรื่องการระงับนำเข้าชั่วคราวของสุกรและผลิตภัณฑ์สุกรจาก EU เนื่องจากโรค อหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever: ASF) ถูกหยิบยกขึ้นเป็นครั้งแรก โดยสหภาพยุโรป ร้องเรียนว่า ไทยได้ออกประกาศระงับการนำเข้า/นำเข้าผ่านสุกรและผลิตภัณฑ์จากสุกรแบบทั่วทั้งประเทศจากบางประเทศสมาชิก สหภาพยุโรป ที่ยังมีการระบาดของโรค ASF แม้ว่าจะมีระบบการควบคุมโรคระบาดตามข้อเสนอแนะของ WOAHP และได้รับการยอมรับจากหลายประเทศคู่ค้าแล้วก็ตาม รวมทั้งได้ส่งข้อคิดเห็นและข้อซักถามอย่างต่อเนื่องแต่ไม่ได้ ได้รับความคืบหน้าจากไทย จึงขอให้ไทยพิจารณายอมรับพื้นที่ปลอดโรคของสหภาพยุโรป (EU regionalization) รวมทั้งขอให้ไทยพิจารณายกเลิกการระงับการนำเข้ากลุ่มสินค้าปลอดภัยสำหรับโรค ASF ซึ่งผ่านกระบวนการตามวิธีที่ระบุ ไว้ในข้อ ๑๕.๑.๒๓ ของ WOAHP Terrestrial Code ด้วย

โดยฝ่ายไทย ชี้แจงว่า ไทยยอมรับแนวคิดเรื่องพื้นที่ปลอดโรค ตามมาตรา ๖ ของความตกลง SPS และตามคำแนะนำของ WOAHP ในบทที่ ๔.๔ ของ WOAHP Terrestrial Code โดยหากประเทศในสหภาพยุโรป ประสงค์ให้ไทยยอมรับพื้นที่ปลอดโรคสำหรับโรค ASF ในสุกร สามารถยื่นคำร้องอย่างเป็นทางการมายังกรมปศุสัตว์ เพื่อพิจารณาได้ นอกจากนี้ ไทยยอมรับรายการสินค้าที่ปลอดภัยจาก ASF ซึ่งกำหนดโดย WOAHP และในปัจจุบัน ไทยอยู่ระหว่างการเจรจากับบางประเทศในสหภาพยุโรปที่มีการระบาดของ ASF เพื่อให้สินค้านี้ดังกล่าวสามารถ นำเข้ามายังประเทศไทยได้อีกครั้ง อย่างไรก็ตามที่ผ่านมา ไทยและ EU ได้หารือกันหลายโอกาส ทั้งในการประชุม ทวิภาคีในห้วงการประชุม SPS committee การประชุม Informal Contact Meeting (ICM) ระหว่างสหภาพ ยุโรปกับกรมปศุสัตว์ และการประชุม side meeting ในห้วงการเจรจาความตกลงการค้าเสรีไทย – EU โดยขอให้ทั้งสอง ฝ่ายหารือกันอย่างใกล้ชิดเพื่อให้ได้ข้อสรุปร่วมกันต่อไป

๒) บราซิลร้องเรียนไทยเรื่องการระงับนำเข้าชั่วคราวของเนื้อโคและเครื่องในโคจากบราซิล ถูกหยิบ ยกขึ้นเป็นครั้งแรก โดยบราซิล ร้องเรียนว่า บราซิลส่งออกเนื้อโคมายังประเทศไทยโดยไม่มีปัญหามาตั้งแต่ปี ๒๕๖๔ แต่ในเดือนสิงหาคม ๒๕๖๗ ไทยได้เดินทางมาตรวจประเมินสถานประกอบการผลิตเนื้อโคเพื่อต่ออายุใบรับรอง ซึ่ง ในระหว่างการตรวจสอบ ไทยไม่แจ้งว่าพบข้อบกพร่องใด แต่กลับมีหนังสือแจ้งการระงับการนำเข้าเนื้อโคจาก บราซิลทันทีหลังการตรวจสอบนี้ โดยให้เหตุผลว่า การดำเนินการของบราซิลไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดเรื่องการ ตรวจสอบย้อนกลับในระดับรายตัว (individual traceability) ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าวไม่มีระบุอยู่ในกฎระเบียบใดๆ และไม่มีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้าก่อนการตรวจสอบ รวมถึงในการประชุมเปิดและปิดการตรวจประเมินก็ไม่มี การหยิบยกประเด็นนี้ให้บราซิลทราบ อีกทั้งยังเป็นข้อกำหนดที่ไม่ได้ใช้กับประเทศผู้ส่งออกรายอื่น นอกจากนี้ ใน กฎระเบียบตั้งแต่ปี ๒๕๖๒ ก็ไม่มีการระบุถึงประเด็นนี้ ซึ่งบราซิลเห็นว่า การกระทำของไทยขาดความโปร่งใสและ ไม่มีการแจ้งล่วงหน้า อีกทั้งยังกำหนดมาตรการที่เข้มงวดเกินความจำเป็น และปฏิบัติต่อประเทศคู่ค้าในลักษณะที่ แตกต่างกัน ซึ่งขัดต่อมาตรา ๒.๓ ของความตกลง SPS ในประเด็นนี้ บราซิลให้ความสำคัญเป็นอย่างมากและได้ ติดต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบของไทยเพื่อสอบถาม แต่ยังไม่ได้รับการตอบกลับ จึงขอสอบถามว่า (๑) กฎระเบียบใด

ของไทยที่กำหนดให้ต้องมีการตรวจสอบย้อนกลับในระดับรายตัวสำหรับสัตว์ส่งออก และ (๒) ไทยใช้ข้อกำหนดนี้ อย่างเท่าเทียมกันกับประเทศคู่ค้าทั้งหมดที่มีสถานะด้านสุขอนามัยเทียบเท่ากับบราซิลหรือไม่ โดยบราซิลคาดหวังว่าไทยจะปฏิบัติตามข้อกำหนดในความตกลง SPS และกลับมาดำเนินการนำเข้าเนื้อวัวจากบราซิลอีกครั้ง

โดยฝ่ายไทย กล่าวว่า ไทยรับทราบข้อกังวลของบราซิลและขอชี้แจงว่า ในการตรวจประเมินครั้งล่าสุดในเดือนสิงหาคม ๒๕๖๗ ไทยพบการดำเนินการบางอย่างของบราซิลที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของไทย ส่งผลให้มีความจำเป็นต้องระงับการนำเข้าเนื้อโคและเครื่องในโคจากบราซิลเป็นการชั่วคราว จนกว่าบราซิลจะดำเนินการแก้ไขให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของไทย ซึ่งขณะนี้ ไทยอยู่ระหว่างการพิจารณาเอกสารแก้ไขข้อบกพร่องของบราซิล และจะแจ้งผลให้ทราบเมื่อการพิจารณาเสร็จสิ้น อย่างไรก็ตาม เพื่อลดผลกระทบต่อภาคธุรกิจของบราซิล ไทยได้อนุญาตให้เนื้อโคและเครื่องในโคที่อยู่ระหว่างการขนส่งหรือแจ้ง import notification ก่อนวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๗ สามารถนำเข้าสู่ประเทศไทยได้จนถึงสิ้นเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๗ และไทยเห็นว่าการหารือเชิงเทคนิคระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบของไทยและบราซิล จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจให้ดียิ่งขึ้นและช่วยในการแก้ไขปัญหาเช่นกัน

๓) บราซิลร้องเรียนไทยเรื่องการยกเลิกการแนบใบรับรองสุขอนามัย (HC) ในการนำเข้าสินค้าหนังฟอกสำเร็จรูป ถูกหยิบยกขึ้นเป็นครั้งที่ ๔ โดยบราซิล ร้องเรียนว่า ในการประชุม SPS committee ที่ผ่านมามีไทยระบุว่าอยู่ระหว่างให้ WOAHP ทบทวนและรับรองรายการสินค้าปลอดภัยสำหรับโรค FMD อย่างเป็นทางการเพื่อพิจารณายกเลิกเงื่อนไขเรื่องใบ HC ดังกล่าว ซึ่งในเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๗ WOAHP ได้ประกาศให้ “semi-processed leathers” เป็นสินค้าปลอดภัย ภายใต้ Chapter ๘.๘.๒๗ ของ WOAHP Terrestrial Code แล้ว จึงขอสอบถามว่า ไทยจะยกเลิกข้อกำหนดการแนบใบรับรองสุขอนามัยสำหรับหนังฟอกสำเร็จรูป (wet blue leather) อย่างเป็นทางการหรือไม่

โดยฝ่ายไทย ชี้แจงว่า ไทยยอมรับคำแนะนำของ WOAHP ที่รับรองให้หนังฟอกฯ เป็นสินค้าปลอดภัยต่อโรค FMD อย่างไรก็ตาม ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘ กรมปศุสัตว์ยังคงมีความจำเป็นต้องควบคุมโรคระบาดสัตว์อื่น ๆ เพื่อป้องกันการนำโรคสัตว์เข้าสู่ประเทศ ซึ่งไทยยินดีที่จะหารือทางเทคนิคระหว่างสัตวแพทย์จากทั้งสองฝ่าย เพื่อทบทวนข้อกำหนดการนำเข้าและหาข้อตกลงที่พึงพอใจร่วมกัน ซึ่งหลังจากไทยชี้แจง บราซิลได้กล่าวโต้ตอบว่า การเจรจาที่ผ่านมาของทั้งสองฝ่าย ไทยกล่าวถึงแค่โรค FMD โดยไม่เคยอ้างถึงโรคระบาดสัตว์อื่นมาก่อน แต่เมื่อ WOAHP ประกาศรับรองสำหรับโรค FMD แล้ว ไทยกลับยกประเด็นโรคอื่นขึ้นมาเป็นข้ออ้างทันที ซึ่งไทยไม่ควรตอบโต้บราซิลและต้องยอมรับข้อโต้แย้งของประเทศที่ร้องเรียนตามธรรมเนียมปฏิบัติในห้องประชุม

๔) รัสเซียร้องเรียนไทยเรื่องความล่าช้าในการพิจารณาอนุมัติการนำเข้าสินค้าปศุสัตว์มายังไทย ถูกหยิบยกขึ้นเป็นครั้งที่ ๒ โดยรัสเซียร้องเรียนว่า ตั้งแต่ปี ๒๕๖๒ รัสเซียพยายามขอเปิดตลาดเนื้อหมู เนื้อโค และเนื้อสัตว์ปีกจากไทย แต่จนถึงปัจจุบันไทยยังไม่อนุญาตให้นำเข้าสินค้าดังกล่าวจากรัสเซีย แม้ว่ารัสเซียจะส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด รวมถึงข้อมูลสถานะโรควัวบ้า (BSE) ที่มีการควบคุมความเสี่ยงซึ่งได้รับการยอมรับจาก WOAHP ข้อมูลสถานะโรค FMD ที่เป็นพื้นที่ปลอดโรค และมาตรการควบคุมโรค ASF และ HPAI ให้กับกรมปศุสัตว์ไทยตามที่ร้องขอแล้วก็ตาม นอกจากนี้ รัสเซียได้ยื่นข้อเสนอให้ไทยรับรองสถานประกอบการเนื้อวัวและเนื้อหมูในรัสเซีย เพื่อแลกกับการพิจารณารับรองสถานประกอบการผลิตอาหารสัตว์ของไทยเพื่อส่งออกไปยังรัสเซีย แต่ไทยไม่รับข้อเสนอดังกล่าว รัสเซียจึงเรียกร้องให้ไทยปฏิบัติตามมาตรา ๘ และภาคผนวก C ของความตกลง SPS เพื่อให้กระบวนการอนุมัติการเปิดตลาดเป็นไปโดยไม่ล่าช้า ซึ่งฝ่ายไทย ชี้แจงว่า กรณีการขอเปิดตลาดเนื้อหมูและเนื้อสัตว์ปีก ไทยเห็นว่ารัสเซียยังคงมีการระบาดของโรค HPAI Newcastle และ ASF ซึ่งถือเป็นโรคระบาดสัตว์ตาม พรบ. โรคระบาดสัตว์ ที่กรมปศุสัตว์ของไทยต้องมีมาตรการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาด ดังนั้น ไทยจะพิจารณาคำขอเปิดตลาดของรัสเซียก็ต่อเมื่อรัสเซียได้รับ

สถานะปลอดโรคเหล่านี้จาก WOAAH สำหรับการขอเปิดตลาดเนื้อโค ขณะนี้กรมปศุสัตว์อยู่ระหว่างการพิจารณาข้อมูลและจะแจ้งความคืบหน้าให้รัสเซียทราบต่อไป ทั้งนี้ ไทยยินดีที่จะหารือกับรัสเซียอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้ข้อตกลงที่น่าพึงพอใจร่วมกันสำหรับทั้งสองฝ่าย

๔. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Thematic Session)

ที่ประชุมได้จัดกิจกรรมหารือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินการด้าน SPS จำนวน ๒ เรื่อง ได้แก่ ๑) ความเสี่ยงอุบัติใหม่และเทคโนโลยีด้านการเกษตรใหม่ๆ ในการจัดการความเสี่ยง ซึ่งองค์กรระหว่างประเทศ อาทิ FAO WHO และ WOAAH ได้บรรยายเรื่องแนวทางการจัดการความเสี่ยงอุบัติใหม่ เช่น FAO มีโปรแกรมคาดการณ์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภค WHO มี INFOSAN สำหรับประเมินความเสี่ยงและการแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างรวดเร็ว ส่วน WOAAH มีระบบการรวมข้อมูลทางระบาดวิทยา นอกจากนี้ประเทศสมาชิก อาทิ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย ไต้หวัน แคนาดา สหรัฐอเมริกา ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยีด้านการเกษตรใหม่ๆ มาช่วยลดปัญหาความเสี่ยงใหม่ที่เกิดขึ้น อาทิ ไต้หวันใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการจำแนกชนิดโรคพืช ศัตรูพืช และความผิดปกติของผลมะเขือเทศ ญี่ปุ่นพัฒนาวิธีการตรวจเชื้อโรคและยีนดื้อยาปฏิชีวนะในน้ำผึ้ง ออสเตรเลียใช้เทคโนโลยี RNA interference ในการจัดการกับปัญหาแมลงศัตรูพืช เป็นต้น ๒) การดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติของ Codex CXG๓๓-๒๐๒๑ สำหรับการประเมินและการใช้ระบบการรับประกันโดยบุคคลที่สาม (Voluntary Third-Party Assurance Programmes : vTPA) เป็นแนวทางปฏิบัติที่พัฒนาโดยคณะกรรมการโคเด็กซ์สาขาระบบการตรวจสอบและออกใบรับรองสินค้าอาหารนำเข้าและส่งออก เพื่อให้หน่วยงานรัฐสามารถใช้เป็นแนวทางตรวจสอบด้านความปลอดภัยอาหาร และกำกับดูแลประกอบการธุรกิจอาหารในประเทศ ซึ่งมีหลายประเทศร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์การนำแนวทางดังกล่าวไปปฏิบัติใช้ เช่น สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา เป็นต้น

๕. การทบทวนการดำเนินการตามความตกลง SPS ครั้งที่ ๖ (Sixth Review)

ที่ประชุมหารือข้อเสนอของประเทศสมาชิกต่างๆ เพื่อลดความกังวลจากผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้มาตรการ SPS และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการตามความตกลง SPS เช่น ความท้าทายในการดำเนินการและความเสี่ยงด้าน SPS รูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน การส่งเสริมความร่วมมือระหว่าง SPS Committee กับหน่วยงานกำหนดมาตรฐานระหว่างประเทศ (ISSBs) เพื่อใช้ประโยชน์จากความเชี่ยวชาญของ ISSBs การส่งเสริมความโปร่งใสและกระบวนการแจ้งเตือนมาตรการ SPS เพื่อสนับสนุนการค้าที่ปลอดภัยและเป็นธรรม ความท้าทายในการกำหนดค่า MRLs เมื่อไม่มีมาตรฐาน CODEX และ การขึ้นทะเบียนสถานประกอบการ เป็นต้น นอกจากนี้ ประเทศสมาชิกได้เสนอหัวข้อ Thematic Session เพื่อหารือเรื่องที่สนใจเฉพาะ ได้แก่ สหรัฐอเมริกาเสนอเรื่องเสริมสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการเพื่อกำกับดูแลความเสี่ยงอุบัติใหม่ อินเดียเสนอเรื่องผลกระทบทางการค้าที่เกิดจากการกำหนดค่า MRLs ข้ามพรมแดน อินโดนีเซียเสนอเรื่องความท้าทายในการประยุกต์ใช้ System Approach เพื่อการลดความเสี่ยงด้านสุขอนามัยพืช เป็นต้น โดยที่ประชุมมีมติให้จัดกิจกรรม Thematic session เรื่องการใช้แนวทางการออกกฎระเบียบ (regulatory approach) ในการจัดการความเสี่ยงและความท้าทายที่อุบัติใหม่ ในการประชุม SPS Committee ครั้งต่อไป

๖. การประชุมครั้งต่อไป

การประชุม SPS Committee สมัยสามัญ ครั้งที่ ๙๑ และการประชุมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง มีกำหนด
จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๗ - ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๘ ณ นครเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส

* * * * *

ที่มา : กองนโยบายมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์